

พัฒนา การศึกษาและ วิจัย คือ พัฒนาคน

ดร.มนัสวี ศรีรินทร์

บรรยากาศทางการศึกษาช่วงนี้ มักพูดถึงกระทรวงใหม่ จากปกติที่การศึกษาของไทยทั้งหมดจะรวมกันอยู่ที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก แต่ในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป มีกระทรวงที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา อีกรวมกันอยู่ถึง 6 กระทรวงได้แก่ กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยกระทรวงนี้เกิดขึ้นเพื่อต้องการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับบัณฑิตไทย ซึ่งปัญหานี้ไม่รู้ว่า เป็นปัญหาที่แท้จริงหรือไม่ หรือหากมีกระทรวงนี้แล้ว ปัญหาเก่าๆ หรือปัญหาที่คิดว่า เป็นปัญหานั้น จะหมดสิ้นไปจากวงการการศึกษาได้ดังหวังเพียงใด ดังนั้น การศึกษาของไทยจึงเป็นการฝากความหวังไว้กับการตั้งกระทรวงใหม่ ส่วนจะประสบความสำเร็จตามความคาดหวังได้เพียงใดก็ยังคงเป็นคำถามที่รอคำตอบกันไป

ภารกิจหลักที่กระทรวงใหม่ต้องทำให้เกิดขึ้นในสังคมไทย มีเรื่องการแก้ปัญหาการศึกษาในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก หรือแม้แต่การศึกษาอื่นๆ ที่สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา เพราะที่ผ่านมาองคัพพทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาไม่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากบัณฑิตที่จบออกไปจากมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาแล้วไม่สามารถทำงานตามที่จบการศึกษาที่ได้เล่าเรียนมาได้ หน่วยงานหรือบริษัทห้างร้านส่วนใหญ่ต้องเสียเวลาไปกับการฝึกงานให้กับบัณฑิตใหม่อีก อย่างน้อยก็ไม่ต่ำกว่า 6 เดือน ในเรื่องนี้ ถ้ามองในแง่ผลประโยชน์แล้ว ถือได้ว่าบริษัทหรือหน่วยงานเสียผลประโยชน์มาก ส่วนที่ควรจะเป็นคือบัณฑิตที่จบการศึกษาออกไปจากสถาบันการศึกษาควรเริ่มทำงานอย่างมืออาชีพได้เลย โดยไม่จำเป็นต้องมาฝึกฝนอบรมเพิ่มเติมอีก เพราะหากเป็นเช่นนั้น ก็เท่ากับว่าบัณฑิตที่เล่าเรียนอยู่ในมหาวิทยาลัยนั้นยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร

อนึ่งที่ผ่านมา การศึกษาของไทยก็คงไม่แตกต่างไปจากนิสัยหรือพฤติกรรมคนไทยมากนัก เท่าที่เห็นกันอยู่ทั่วไป มักจะชอบคิดและทำอะไรง่าย ๆ ไม่ค่อยชอบอะไรที่เป็นหลักฐานหรือเป็นวิชาการ ถ้าอะไรที่หนักไปในทางแนวคิดและทฤษฎีจะไม่ค่อยชอบ เผลอๆ แอนต์ไปเลยก็มี ดังนั้น การศึกษาของไทยจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม เพื่อต่อไปคนไทยที่เป็นผลผลิตจากการศึกษาจะสามารถเอาตัวรอดได้ แต่หากการศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือพัฒนาคนไทยไม่มีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาวะการณ์ของสังคมโลกแล้ว ย่อมเป็นไปได้ว่าคนไทยโดยรวมจะไม่สามารถอยู่รอดปลอดภัยในยุคที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากปัจจัยภายในประเทศและนอกประเทศได้ แต่ในเวลานี้ ระบบและกลไกทางการศึกษาของไทยได้ปรับเปลี่ยนไปแล้วหลายอย่าง ซึ่งก็ยังไม่ประสบความสำเร็จในการฝึกฝนคนไทยให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันได้ เรียกว่าช่วงนี้คนไทยทุกระดับชั้นกำลังกังวลที่จะตกงานหรือเอาตัวไม่รอด เพราะอิทธิพลของปัจจัยหลายๆ อย่างทำให้คนไทยล้าสมัยไปเลย ดังนั้น ผู้นำในสังคมไทยจึงเห็นว่าหากจะทำให้คนไทยอยู่รอดปลอดภัย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับโครงสร้างทางการศึกษา โดยจัดแบ่งกระทรวงใหม่ ซึ่งต้องเป็นกระทรวงที่เน้นฝึกฝนพัฒนาและอบรมประชาชนที่เข้าสู่วัยรุ่นให้จบการศึกษาออกไปแล้วมีงานทำและเอาตัวรอดได้ คือเมื่อจบการศึกษาแล้วสามารถประกอบอาชีพเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้นั่นเอง

สำหรับวัตถุประสงค์หลักของกระทรวง คือ มุ่งให้คนไทยที่อยู่ในวงการและนอกวงการการศึกษาได้เห็นความสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิต เป็นการศึกษาที่ตอบโจทย์สังคมผู้สูงอายุ ให้ความสำคัญเรื่องวิทยาศาสตร์และการสร้างนวัตกรรมเพื่อรับใช้สังคม ทั้งนี้ ความต้องการหรือวัตถุประสงค์ดังกล่าวจะไปด้วยดี จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับการวิจัย เพราะการวิจัยเป็นเครื่องมือที่ทรงประสิทธิภาพอย่างมากที่จะทำให้สังคมไทยเติบโตเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เป็นสังคมวิทยาศาสตร์จนสามารถสร้างนวัตกรรมหรือสิ่งใหม่ๆ ได้ แต่การคาดหวังดังกล่าวนี้จะล้มเหลวหากสถาบันการศึกษายังคงคิดและทำวิจัยในรูปแบบเดิมๆ ไม่ทำวิจัยเพื่อแก้ปัญหาของสังคม แต่ทำวิจัยเพียงเพื่อตอบสนองความต้องการของนักวิจัย ทำวิจัยเพียงเพื่อให้ได้เงินเข้ากระเป๋า เรียกว่าทำวิจัยเพื่อตอบกิเลสตัณหาของนักวิจัยเท่านั้น หรือทำวิจัยเพียงเพื่อนำเอาผลการวิจัยไปใช้ขอตำแหน่งทางวิชาการ ใช้เป็นผลงานพิจารณาความดีความชอบ จึงนำคิดว่าการทำงานวิจัยตามความต้องการของนักวิจัยดังกล่าว สังคมไทยโดยรวมจะได้รับผลประโยชน์อะไรบ้าง หรือหากเกิดมีงานวิจัยแล้ว ผลงานที่ได้จะทำประโยชน์อะไรให้กับสังคมไทย

สรุปแล้ว โจทย์ใหญ่ของการศึกษาไทยในปัจจุบันคือการที่คนไทยได้กระทรวงใหม่ ซึ่งเป็นกระทรวงที่มุ่งจัดการศึกษาเพื่อที่จะทำให้เกิดนวัตกรรม มุ่งให้บัณฑิตที่จบออกไปแล้วคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ไม่ใช่จบการศึกษาไปแล้วได้เพียงแคใบปริญญาบัตรที่สถาบันการศึกษามอบให้เท่านั้น แต่ที่ควรจะเป็นคือบัณฑิตควรได้ความรู้ที่แท้จริงที่จะช่วยพัฒนาตนเองและสังคม สามารถสร้างสิ่งใหม่เพื่อพัฒนาต่อยอดให้สังคมไทยได้ ดังนั้น ในทัศนะของผู้เขียนจึงมองเรื่องการจัดตั้งกระทรวงใหม่ที่คนไทยกำลังภูมิใจกันอยู่นี้ หากเป็นการจัดตั้งกระทรวงใหม่ที่มุ่งเน้นพัฒนาบัณฑิตเพื่อสร้างนวัตกรรมก็น่าจะดี ส่วนการคาดหวังที่จะได้บัณฑิตที่จบออกไปแล้วเก่งวิทยาศาสตร์และสร้างนวัตกรรมได้นั้น จะเกิดขึ้นจริงได้มากเพียงใด ก็ยังต้องพิสูจน์กันต่อไป แต่ถ้าไม่ยอมยกพิสูจน์ให้เสียเวลามากนัก ผู้เขียนมองว่าสังคมไทยจะเป็นสังคมวิทยาศาสตร์และสามารถสร้างสิ่งใหม่ได้ สิ่งแรกๆ ที่ควรให้มีกับคนไทยคือการคิดเป็นและคิดอย่างสมเหตุสมผลให้ได้ ในเรื่องการวิจัยก็เช่นเดียวกัน แม้กระทรวงใหม่หรือผู้นำประเทศจะพยายามมุ่งเน้นและส่งเสริมให้ทำวิจัยกันมากๆ เพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่ช่วยทำให้สังคมไทยกลายเป็นสังคมวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม แต่การวิจัยที่กำลังส่งเสริมกันอยู่นี้ก็ควรทำคู่ขนานไปกับการปลูกฝังนิสัยการเป็นนักคิดให้กับบัณฑิตที่จะจบออกไปจากสถาบันการศึกษาด้วย เพราะมีเช่นนั้นแล้วสังคมไทยก็จะตกอยู่ในวังวนเดิมๆ เหมือนที่ผ่านมาในอดีต การพัฒนานวัตกรรมนั้นสามารถทำไปเรื่อยๆ ได้ แต่ถ้าจะให้ยั่งยืนกับสังคมก็ต้องไม่ลืมการพัฒนาความคิดของคนในสังคมควบคู่ไปด้วย